

Evaluatie mentoring Rotterdamse Douwers

Een onderzoek naar mentoring van kwetsbare jongeren
in opdracht van de gemeente Rotterdam

Laura van der Meijde, Gert-Jan Meerkerk, Margriet Lenkens en Gera Nagelhout

Mei 2020

Inhoud

Samenvatting 3

1 **Introductie 4**

 1.1 Ondersteuning 4

 1.2 Onderzoek 4

 1.3 Relatie mentor en mentee..... 4

 1.4 Leeswijzer 5

2 **Methoden en beschrijving onderzoeksgroep 6**

 2.1 Vragenlijsten 6

 2.2 Achtergrondkenmerken jongeren..... 9

 2.3 Achtergrondkenmerken mentoren..... 10

3 **Resultaten jongeren 12**

 3.1 Psychosociale gedragsvariabelen..... 12

 3.2 Zelfredzaamheid financiën..... 15

 3.3 Middelengebruik en gokken 16

 3.4 Relatiekwaliteit mentor-mentee..... 17

4 **Resultaten ‘Douwers’ 19**

 4.1 Ervaren problematiek van de jongeren 19

 4.2 Ervaren invloed van mentor op mentee 21

 4.3 Relatiekwaliteit mentor-mentee..... 22

5 **Conclusie en discussie 24**

6 **Referenties 26**

Samenvatting

Dit rapport evalueert het mentorproject Rotterdamse Douwers. Dit project koppelt mentoren aan jongeren in Rotterdam met het doel zelfredzaamheid en eigen draagkracht van de jongeren te vergroten. We geven eerste inzichten over de mate waarin mentoring als middel kan worden ingezet om kwetsbare Rotterdamse jongeren te ondersteunen.

We bekeken de ontwikkeling van problematiek, zelfredzaamheid en draagkracht van 59 jongeren die deelnamen aan het mentorproject Rotterdamse Douwers. Daarnaast onderzochten we de percepties en ervaringen van 62 mentoren over de invloed van mentoring. We namen op drie verschillende momenten vragenlijsten af. Deze lijsten bevatten vragen over onder andere problematiek, sociale steun, eigenwaarde, sociale vaardigheden, en kwaliteit van mentor-mentee relatie. Er was geen controlegroep en slechts een kleine groep van 24 jongeren en 21 mentoren vulden alle drie de vragenlijsten in.

De resultaten laten zien dat de jongeren gedurende het mentorproject een aantal positieve ontwikkelingen hebben doorgemaakt. Zo lijken de jongeren meer zelfredzaam op het gebied van financiën en middelengebruik; het percentage jongeren dat aangeeft inkomensafhankelijk te zijn van een uitkering is gedurende de mentoring duidelijk gedaald. Ook lijken de jongeren meer autonomie en minder emotionele problemen te ervaren. Er zijn echter ook aspecten waar de jongeren geen duidelijke ontwikkeling in doormaakten, zoals het ontwikkelen van sociale vaardigheden. De mentoren geven gedurende de mentoring in toenemende mate aan het idee te hebben dat zij de jongeren helpen.

Hoewel ons onderzoeksdesign het niet mogelijk maakte om te toetsen of de ontwikkeling van de jongeren tijdens het mentorproject ook daadwerkelijk veroorzaakt is door de ondersteuning van de mentor, wijzen de resultaten in de richting dat het inzetten van mentoren een passende maatregel kan zijn voor het versterken van zelfredzaamheid onder kwetsbare jongeren in Rotterdam.

1 Introductie

Een deel van de jongeren dat opgroeit in Rotterdam krijgt te maken met problemen, zoals psychosociale problemen, problemen rondom huisvesting, financiën en/of middelengebruik. Deze jongeren bevinden zich in een maatschappelijk kwetsbare positie. Zij hebben onder andere een verhoogd risico op sociale uitsluiting (werkloos raken, uitvallen uit het onderwijs, in het criminele circuit terecht komen) en het niet (kunnen) participeren in de maatschappij. Om dit te voorkomen heeft de gemeente Rotterdam de ambitie uitgesproken dat al deze 'risicjongeren' in Rotterdam een mentor krijgen die hen kunnen ondersteunen (o.a. in het verbeteren van hun zelfredzaamheid). Mentorproject Rotterdam is één van de organisaties die deze ondersteuning biedt. Zij startte in 2017 de Rotterdamse Douwers; een project dat Rotterdammers, veelal uit het bedrijfsleven, verbindt met kwetsbare jongeren tussen de 18 en 27 jaar.

1.1 Ondersteuning

De Rotterdamse Douwers koppelt mentoren, ofwel 'Douwers', aan jongeren die tijdelijk en op vrijwillige basis individueel ondersteund willen worden. Douwers hebben hierin een adviserende en begeleidende rol, met het doel zelfredzaamheid en eigen draagkracht van de jongeren te vergroten. Door in te zetten op deze pijlers hoopt het project jongeren meer toekomstperspectief te bieden, vooral op het gebied van werk. De ondersteuning is concreet gericht op:

- het vergroten van zelfvertrouwen en zelfreflectie,
- het verbreden van het sociale netwerk,
- de ontwikkeling van vaardigheden,
- het vinden van een plaats in de samenleving en
- het beleven van succeservaringen.

Begeleiding wordt een-op-een aangeboden.

1.2 Onderzoek

Het inzetten van mentoring ter ondersteuning van kwetsbaren jongeren of jongvolwassenen wint aan populariteit. Eerder onderzoek naar de effectiviteit hiervan laat zien dat sociaal emotionele ondersteuning inderdaad positieve verandering teweeg kan brengen, zoals onder andere het vergroten van vertrouwen in eigen competenties en het versterken van sociale vaardigheden (Vos, Pot & Dotinga, 2012). Het koppelen van jongeren aan een mentor blijkt daarnaast het carrièreperspectief (verwachting), motivatie, en de houding tegenover school van jongeren positief te kunnen beïnvloeden (Eby et al., 2008). Echter zijn deze effecten vaak wel klein. Eerder onderzoek laat dus zien dat mentoring een middel kan zijn in het ondersteunen van kwetsbare jongeren. Door Rotterdamse Douwers te evalueren wordt er gekeken of dit ook in Rotterdam het geval is. We volgden de ontwikkeling van een aantal jongeren gedurende het mentortraject van Rotterdamse Douwers om te kijken of het inzetten van mentoren ook in de context van Rotterdam een passend middel kan zijn om kwetsbare jongeren te ondersteunen. In dit rapport brengen we in beeld hoe de jongeren zich tijdens de periode van mentoring ontwikkelen op het gebied van problematiek, draagkracht en zelfredzaamheid.

1.3 Relatie mentor en mentee

Naast inzicht krijgen in de persoonlijke voortgang van de jongeren is het van belang om een goed beeld te krijgen van de relatie tussen de mentor en jongere (mentee). De relatiekwaliteit tussen mentor en mentee blijkt een belangrijke voorwaarde voor de ontwikkeling van de jongeren tijdens het mentorproces (Rhodes, 2005). Zo speelt onder andere een goede 'match' tussen mentor en mentee een belangrijke rol in het bieden van sociaal emotionele steun (Vos, Pot & Dotinga, 2012). Onderzoek laat ook zien dat de vertrouwensband tussen de mentor en de jongere een belangrijke factor is in de werkzaamheid van mentoring (Vos, Pot & Dotinga, 2012; DuBois et al., 2002). We vroegen

de mentoren om hun ervaringen, inschattingen en percepties van hun rol in de ontwikkeling van de jongeren en die van hun relatie met de jongeren te delen.

1.4 Leeswijzer

Dit rapport heeft als doel in kaart te brengen hoe het gaat met de jongeren die mentoring ontvangen door Rotterdamse Douwers. In hoofdstuk 2 beschrijven we de groep jongeren en mentoren die we hebben onderzocht, welke variabelen we hebben gemeten, en op welke manier dit is uitgevoerd. Hoofdstuk 3 bevat de resultaten van de jongeren en wat deze resultaten precies betekenen. In hoofdstuk 4 zijn de resultaten van de mentoren en de interpretaties hiervan te lezen. In hoofdstuk 5 is te lezen we wat we uit de resultaten van het onderzoek kunnen concluderen over het inzetten van mentoring als middel om Rotterdamse jongeren te ondersteunen.

2 Methoden en beschrijving onderzoeksgroep

We vroegen jongeren en mentoren van de Rotterdamse Douwers mee te doen aan een online vragenlijst. Deze namen we van april 2018 tot mei 2019 op drie momenten af: vlak na de start van de mentorrelatie, zes maanden na de start en één jaar na de start. Voor de jongeren bevat de vragenlijst vragen over achtergrondkenmerken, problematiek, zelfvertrouwen en eigenwaarde, sociale steun, en ervaren gelijkens met de mentor et cetera. Aan de mentoren stelden we vragen over hoe zij de mentor-mentee relatie ervaren en of zij denken dat zij als mentor invloed hadden op de ontwikkeling van de jongeren.

We kozen voor het afnemen van drie vragenlijsten om een zo nauwkeurig mogelijk beeld te geven van de effectiviteit van mentoring. Het is mogelijk dat jongeren gedurende het mentorproject zich meer durven of kunnen uitspreken over hun problematiek. Dit kon onjuist de indruk geven dat de situatie is verslechterd. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat de jongeren één jaar na de start van het mentorproject meer emotionele problemen rapporteren, omdat zij deze problemen beter kunnen herkennen of zich veiliger voelen bij het praten over deze problemen. Het evalueren na zes maanden en na één jaar zal daarom een nauwkeuriger beeld geven van de verandering door de tijd. Om openheid te stimuleren werd anonimiteit gewaarborgd. Jongeren die meededen aan het onderzoek werden oplopend beloond met 15 euro na het eerste meetmoment, 20 euro na het tweede en 25 euro na het derde meetmoment.

In totaal werkten 59 jongeren en 62 mentoren mee aan het onderzoek. Zoals ook te zien in de onderstaande tabel, bevat meetmoment één 53 jongeren en 54 mentoren, meetmoment twee 36 jongeren en 39 mentoren, en meetmoment drie 36 jongeren en 35 mentoren. 24 jongeren en 21 mentoren namen aan alle metingen deel. De gemiddelde leeftijd van alle jongeren is 23,8 jaar en de mentoren zijn gemiddeld 45,1 jaar.

6

Tabel: Overzicht van het aantal respondenten per meetmoment

	Jongeren (59)	Mentoren (62)
Deelname meetmoment 1	53	54
Deelname meetmoment 2	36	39
Deelname meetmoment 3	36	35
Deelname alle meetmomenten	24	21

2.1 Vragenlijsten

We vroegen de respondenten om op een oplopende schaal aan te geven in hoeverre zij het eens zijn met een stelling, of te kiezen voor een antwoordcategorie die het beste antwoord geeft op een gestelde vraag. Het aantal mogelijke antwoordcategorieën varieerde per stelling vanwege het gebruik van bestaande vragenlijsten.

Onder de jongeren zijn de variabelen op de volgende manier gemeten:

1. *Eigenwaarde.*
De ervaren eigenwaarde van de jongeren is gemeten met behulp van de Rosenberg Self-Esteem Scale (Rosenberg, 1965). Op een schaal van 1 = 'sterk eens' tot 4 = 'sterk oneens' gaven de jongeren aan in hoeverre 10 verschillende stellingen op hen van toepassing waren, zoals: 'over het algemeen ben ik blij met

- mezelf', en 'ik zou meer respect voor mezelf willen hebben'. Deze items zijn samengevoegd tot één schaal, met een waarde van 1 = positief eigenwaarde, en een waarde van 4 = negatief eigenwaarde.
2. *Sociale vaardigheden.*
De jongeren gaven op een schaal van 1 = 'helemaal niet waar' tot 5 = 'helemaal waar' aan in hoeverre 18 stellingen op hen van toepassing waren, zoals: 'ik loop naar anderen toe om een gesprek te beginnen', en 'ik stel vragen wanneer ik met anderen praat'. Deze items zijn samengevoegd tot één schaal, met een waarde van 1 wijzend op zwakke sociale vaardigheden en een waarde van 5 wijzend op sterke sociale vaardigheden.
 3. *Ervaren autonomie, ervaren verbondenheid en ervaren competentie.*
Met behulp van de Basic Psychological Need Satisfaction and Frustration Scale (Chen et al., 2015) is door middel van 24 items gemeten in hoeverre de jongeren ervaren dat er aan hun behoefte aan autonomie, verbondenheid en competentie wordt voldaan. De mate van voldoening van deze drie 'basis behoeften' is indicator voor psychologisch welzijn (Chen et al., 2015). Op een schaal van 1 = 'helemaal niet eens' tot 5 = 'helemaal eens' gaven de jongeren aan in hoeverre stellingen als 'in mijn leven kan ik doen en laten wat ik wil', 'in mijn leven geven de mensen om wie ik geef ook om mij', en 'in mijn leven heb ik het gevoel dat ik mijn doelen kan bereiken' op hen van toepassing waren. De items zijn samengevoegd tot 3 schalen, met een waarde van 1 wijzend op minder ervaren autonomie, verbondenheid en competentie, en een waarde van 5 wijzend op meer ervaren autonomie, verbondenheid en competentie.
 4. *Ervaren emotionele steun van familie, vrienden of partner.*
Volgens de Multidimensional Scale of Perceived Social Support (Zimet et al., 1988) is de ervaren emotionele steun van familie, vrienden of partner gemeten door middel van 12 items. Op een schaal van 1 = 'helemaal onjuist' en 7 = 'helemaal juist' gaven de jongeren aan in hoeverre stellingen als 'mijn familie probeert mij echt te helpen' en 'er is een speciaal iemand die er steeds is als ik het nodig heb' op hen van toepassing waren. De 12 items zijn samengevoegd tot één schaal, met 1 = minder ervaren steun en 7 = meer ervaren steun.
 5. *Delinquent gedrag.*
Voor het meten van delinquent gedrag gaven de jongeren van 11 voorbeelden van gedragingen aan hoe vaak zij deze in de afgelopen 6 maanden deden zoals: 'iets uit een winkel gestolen', 'gespijeld van school', en 'illegale drugs verkocht'. Deze 11 items zijn samengevoegd tot één schaal met 1 = nooit, en 6 = tien of meer keer.
 6. *Emotionele problemen en gedragsproblemen.*
Middels de Strengths and Difficulties Questionnaire (Goodman, 1997) zijn emotionele problemen en gedragsproblemen van de jongeren gemeten door het samenvoegen van 25 items. Op stellingen als 'ik word vaak boos en ben vaak driftig' en 'ik word er vaak van beschuldigd dat ik lieg of bedrieg' gaven de jongeren aan of deze 1 = 'niet waar', 2 = 'een beetje waar', of 3 = 'zeker waar' waren. Samengevoegd geeft een hogere waarde op een schaal van 1 tot 3 aan dat de jongeren sterkere emotionele en gedragsproblemen hebben.
 7. *Zelfredzaamheid financiën.*
Om de zelfredzaamheid wat betreft financiën te meten, konden de jongeren uit een aantal stellingen kiezen welke het meeste betrekking op hen hadden. Deze stellingen zijn bijvoorbeeld: 'ik heb schulden', 'ik heb schulden, maar die worden minder', 'ik heb schulden en die blijven gelijk' en 'ik heb schulden en die worden groter'. Dit item is overgenomen van de zelfredzaamheidsmatrix Mentorproject Rotterdam. In percentages is weergegeven welk deel van de jongeren het eens is met een stelling.
 8. *Zelfredzaamheid middelengebruik.*
Zoals bij het meten van zelfredzaamheid over financiën konden de jongeren kiezen welke stelling over middelengebruik het meest op hen van toepassing was. Hier zijn stellingen bijvoorbeeld: 'in de afgelopen 30 dagen heb ik alcohol gedronken'.

Ook dit item is overgenomen van de zelfredzaamheidsmatrix van Mentorproject Rotterdam.

9. *Ervaren overeenkomst mentor-mentee.*
Op basis van de Background & Attitude Homophily Scale (McCroskey et al., 1975) is de ervaren overeenkomst in achtergrond en attitude tussen mentor en jongere gemeten. Op een schaal van 1 = 'zeer mee oneens' tot 7 = 'zeer mee eens' gaven de jongeren aan in hoeverre zij het eens zijn met stellingen als 'mijn mentor heeft een andere economische situatie dan ik' en 'mijn mentor deelt mijn waarden'. Deze items zijn samengevoegd tot twee schalen voor ervaren overeenkomst van zowel achtergrond als attitude, met 1 = helemaal geen ervaren overeenkomst, en 7 = heel sterk ervaren overeenkomst.
10. *Ervaren belang mentor-mentee relatie.*
Op een schaal van 1 = 'helemaal mee oneens' tot 6 = 'helemaal mee eens' gaven de jongeren aan of zij de volgende aspecten belangrijk vonden: 'mij helpen bij het vinden van werk of het behouden van werk dat ik al heb', 'mij emotionele steun geven' en 'mij helpen om betere schoolvaardigheden te krijgen'. Deze meting is gebaseerd op Match Characteristics Questionnaire (Karcher et al., 2005).
11. *Ervaren 'match' mentor-mentee.*
Met behulp van de Match Characteristics Questionnaire (Karcher et al., 2005) is gemeten in hoeverre de jongeren ervaren dat zij aansluiten op hun mentor op het gebied van nabijheid, persoonlijkheid, persoonlijk achtergrond, het verkrijgen van ondersteuning, en tevredenheid. We vroegen de jongeren om voor 18 stellingen aan te geven of zij het hier 1 = 'helemaal mee oneens' tot 6 = 'helemaal mee eens' zijn. Stellingen zijn onder andere: 'mijn mentor en ik hebben een hechte band/relatie', 'de persoonlijke achtergrond van mijn mentor maakt hem/haar een goede match voor mij', en 'mijn mentor maakt me gelukkig/blij'.

8

Onder de mentoren zijn de variabelen op de volgende manier gemeten:

1. *Ervaren problematiek van de jongeren.*
We vroegen aan de mentoren in hoeverre zij inschatten dat er bij de jongeren sprake is van problematiek rondom delinquent gedrag, middelengebruik, financiën, gezinssituatie, schoolproblemen, en psychische problemen. Daarnaast vroegen we aan de mentoren welke problematiek prioriteit heeft bij de jongeren die zij begeleiden. Bijvoorbeeld op het gebied van financiën, huisvesting, justitie, sociaal netwerk, verslaving, sociale participatie en vaardigheden, geestelijke gezondheid, en lichamelijke gezondheid gaven de mentoren aan welke de hoogste, tweede en derde prioriteit had.
2. *Ervaren invloed van mentor op mentee.*
We vroegen of de mentor het idee had dat de dingen die hij/zij met de jongere deed hem/haar hielp.
3. *Ervaren overeenkomst mentor-mentee.*
Volgens de Background & Attitude Homophily Scale (McCroskey et al., 1975) gaven de mentoren op een schaal van 1 = 'zeer mee oneens' tot 7 = 'zeer mee eens' aan in hoeverre zij het eens zijn met stellingen zoals 'de jongere en ik komen uit een vergelijkbare sociale klasse' en 'de jongere deelt mijn waarden'. Deze verschillende items zijn samengevoegd tot twee schalen voor ervaren overeenkomst van zowel achtergrond als attitude, met 1 = helemaal geen ervaren overeenkomst, en 7 = heel sterk ervaren overeenkomst.
4. *Ervaren belang mentor-mentee relatie.*
Volgens de Match Characteristics Questionnaire (Karcher et al., 2005) gaven de mentoren op een schaal van 1 = 'helemaal mee oneens' tot 6 = 'helemaal mee eens' aan of zij de volgende aspecten belangrijk vonden in de mentor-mentee relatie: 'de jongere geholpen bij het vinden van werk of het behouden van werk dat hij/zij al had', 'de jongere emotionele steun gegeven' en 'de jongere geholpen om betere schoolvaardigheden te krijgen'.

5. *Ervaren 'match' mentor-mentee.*

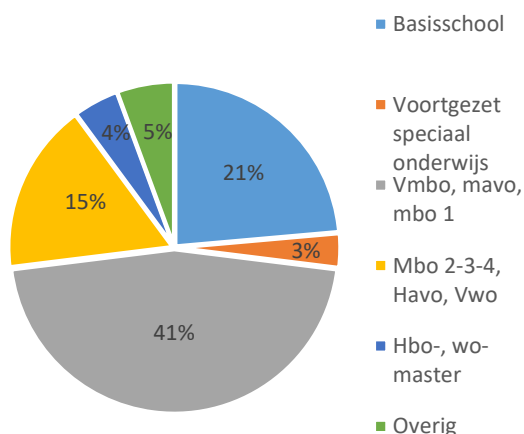
Met behulp van de Match Characteristics Questionnaire (Karcher et al., 2005) is gemeten in welke mate de mentoren ervaren dat mentor en mentee op elkaar aansluiten op het gebied van nabijheid, persoonlijkheid, persoonlijke achtergrond, het zoeken van ondersteuning en tevredenheid. We vroegen de mentoren om voor 18 stellingen aan te geven of zij het hier 1 = 'helemaal mee oneens' tot 6 = 'helemaal mee eens' zijn. Stellingen zijn onder andere: 'ik heb het gevoel dat onze band sterker wordt', 'de jongere laat mij weten wat zijn/haar problemen of zorgen zijn' en 'ik ben heel tevreden over de mate waarin ik de jongere heb kunnen helpen'. Een lagere score duidt op een minder sterke; een hogere score op een sterkere 'match' tussen mentor en jongere.

2.2 **Achtergrondkenmerken jongeren**

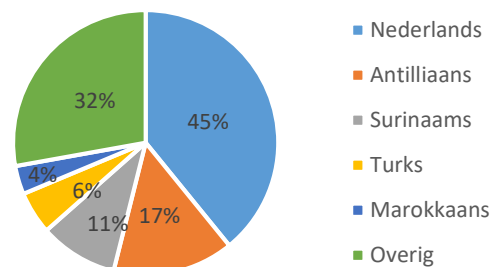
Om een goed beeld te krijgen van de groep jongeren die meedeed aan het onderzoek zijn, geven we enkele achtergrondkenmerken weer die door de respondenten op meetmoment één zijn gerapporteerd. De volgende figuren zijn dus een weergave van 53 jongeren.

Van de 53 bevroegde jongeren is 32% vrouw en 58% man. Bij het rapporteren van culturele identiteit konden respondenten meerdere antwoordcategorieën invullen. Sommige respondenten vulden bijvoorbeeld in zich zowel Nederlands als Antilliaans te voelen. Merendeel van de respondenten, namelijk 45%, geeft aan zich Nederlands te voelen. De groep die aangeeft zich Antilliaans te voelen, is daarna met 17% het grootst. Veel gerapporteerde culturele identiteiten zijn daarnaast Surinaams, Turks en Marokkaans. 41% heeft vmbo, mavo, of mbo 1 als hoogst genoten opleiding. Ongeveer een vijfde heeft enkel de basisschool afgemaakt. Daaropvolgend heeft 15% mbo 2, 3 of 4, havo, of vwo afgerond. Het merendeel van de jongeren, 74%, heeft geen betaalde bijbaan. Ongeveer de helft van de respondenten woont zelfstandig, en 17% bij beide ouders. 13% woont samen met een vriend(in) of partner en 13% woont begeleid.

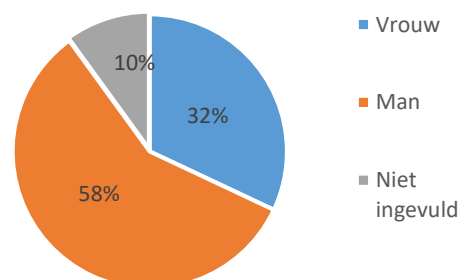
Opleidingsniveau

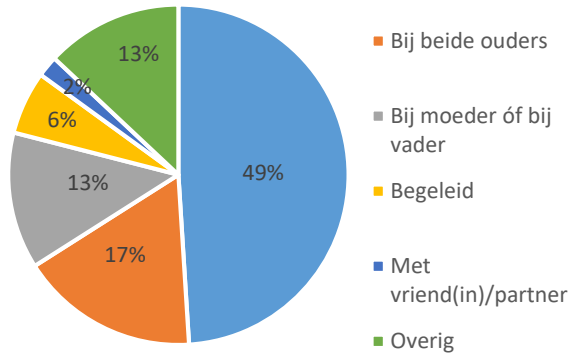
Culturele Identiteit

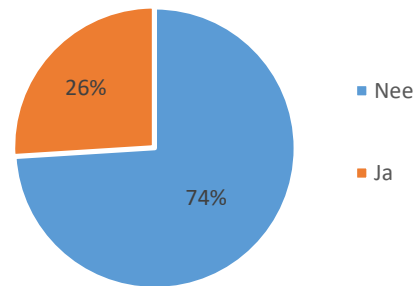
Geslacht

Verblijfplaats

Betaalde baan

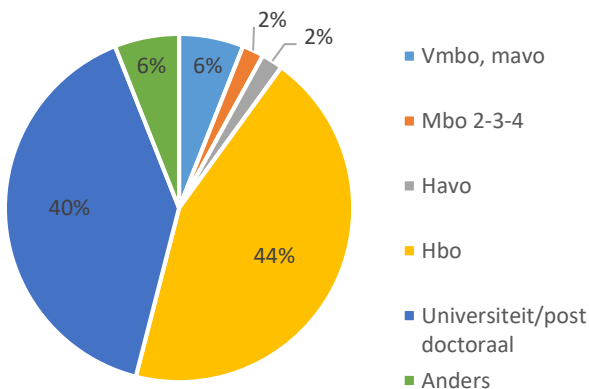
2.3 Achtergrondkenmerken mentoren

De volgende figuren zijn een weergave van de 54 mentoren die deelnamen aan de eerste meting.

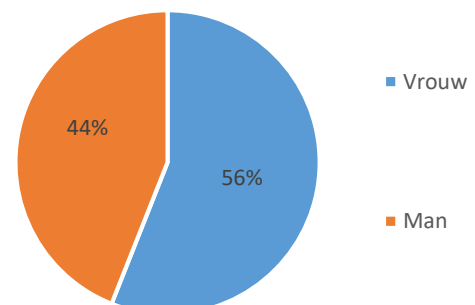
Van de 54 bevroegde mentoren is 56% vrouw en 44% man. Een zeer groot deel van de respondenten, namelijk 89%, geeft aan zich Nederlands te voelen. Culturele identiteiten die daarnaast voorkomen zijn Marokkaans en Surinaams, maar dit is slechts een zeer klein deel (beide 2%). Ook hier hebben de respondenten meerdere antwoordcategorieën in kunnen vullen. Dit betekent bijvoorbeeld dat sommige mentoren aangaven zich zowel Nederlands als Marokkaans te voelen. De meeste mentoren hebben een hbo (44%) of universitaire/postdoctorale (40%) opleiding afgerond. Daarnaast heeft het merendeel van de mentoren, namelijk 87%, een betaalde baan. Het gemiddelde aantal werkuren per week ligt op 36,4.

10

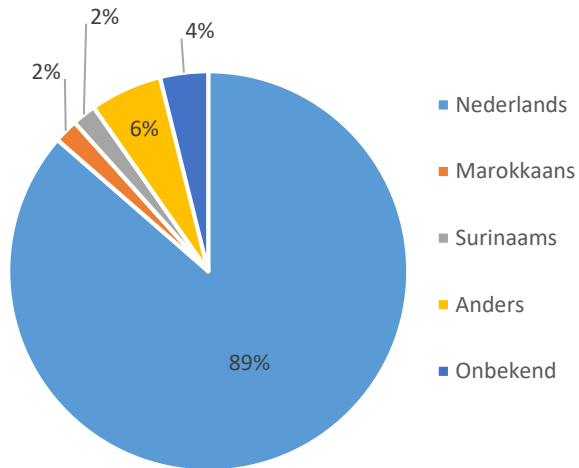
Opleidingsniveau

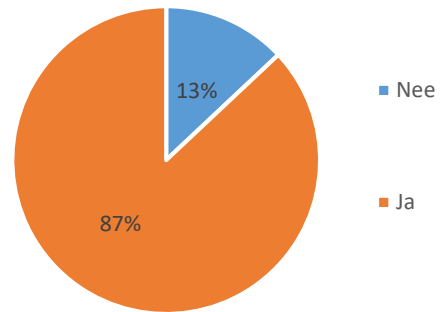
Geslacht

Culturele Identiteit

Betaalde baan

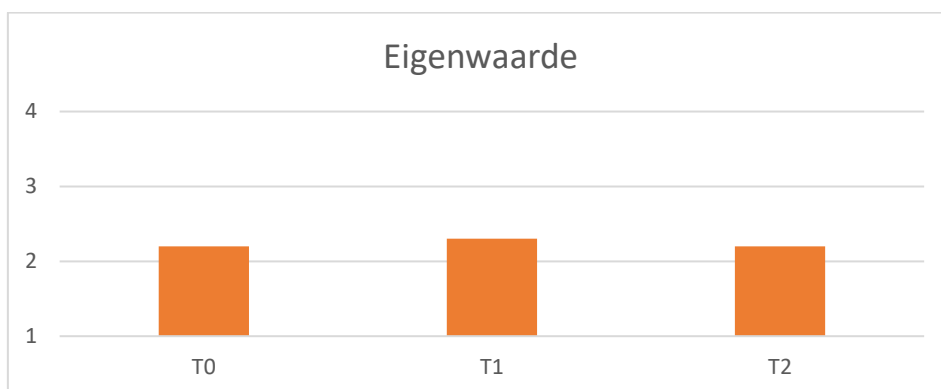

3 Resultaten jongeren

In de volgende grafieken is de ontwikkeling van een aantal kernindicatoren tijdens het mentorproject te zien, zoals eigenwaarde, sociale steun, informatie rond inkomsten en schulden, problematiek omtrent middelengebruik, en ervaren overeenkomst tussen mentor en jongeren. Deze trendweergave reflecteert de ontwikkeling van de 24 jongeren die aan alle drie de meetmomenten (T0, T1 en T2) deelnamen. Vanwege het kleine aantal respondenten hebben we geen statistische toetsen uitgevoerd, maar geven we slechts een beschrijving van de ontwikkeling door de tijd. Daar waar in onderstaande tekst over 'groei', 'toename' of 'afname' wordt gesproken, moet dus rekening worden gehouden met het feit dat dit mogelijk geen statistisch significante verschillen betreft.

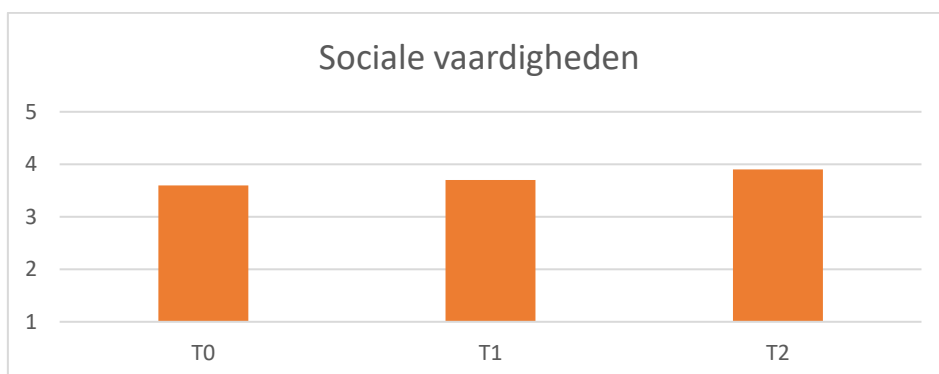
3.1 Psychosociale gedragsvariabelen

De volgende grafieken geven de ontwikkeling van een aantal psychosociale gedragsvariabelen weer, zoals sociale vaardigheden, sociale steun, en emotionele- en gedragsproblemen.

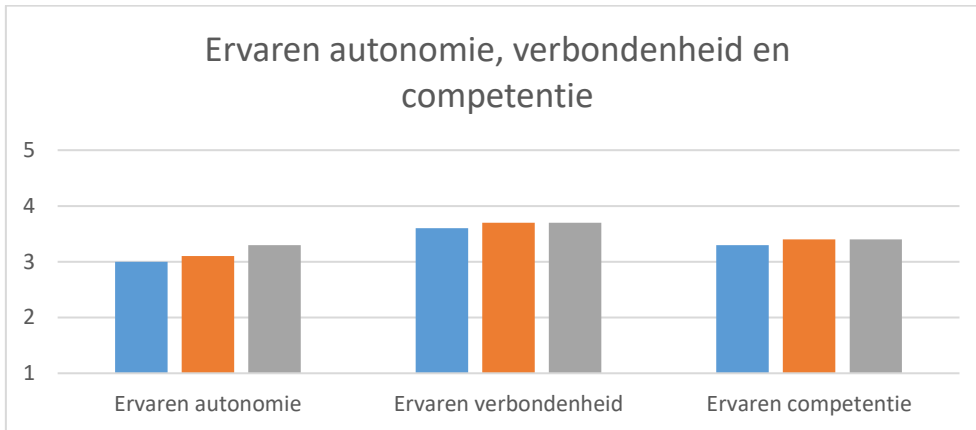

12

Zoals eerder beschreven is de eigenwaarde van de jongeren gemeten met 10 stellingen, waarna de items zijn samengevoegd tot één schaal. Een lagere score van 1 duidt hier op een positievere eigenwaarde, en een hogere score van 4 op een negatiever eigenwaarde. Deze resultaten laten zien dat zes maanden na de start van het mentorproject (T1) de waarde iets hoger ligt. Dit verschil is echter te klein om te kunnen spreken van een verandering van eigenwaarde. Het eigenwaarde van de jongeren lijkt dus nauwelijks te verschillen gedurende het mentorproject.

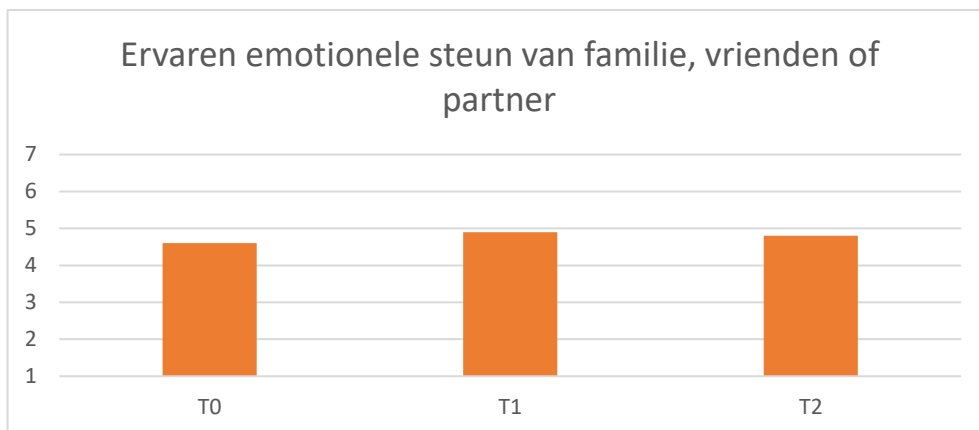

Aan de trend 'Sociale vaardigheden' is te zien dat de jongeren één jaar na de start van het mentorproject (T2) aangeven sterkere sociale vaardigheden te hebben in vergelijking met zowel het meetmoment vlak na de start (T0) als zes maanden na de start (T1). Voor deze schaal geldt dat hoe hoger de waarde, hoe sterker de jongeren aangeven over positieve sociale vaardigheden te beschikken. Deze trend suggereert dat positieve sociale vaardigheden enigszins zijn gegroeid gedurende de mentoring.

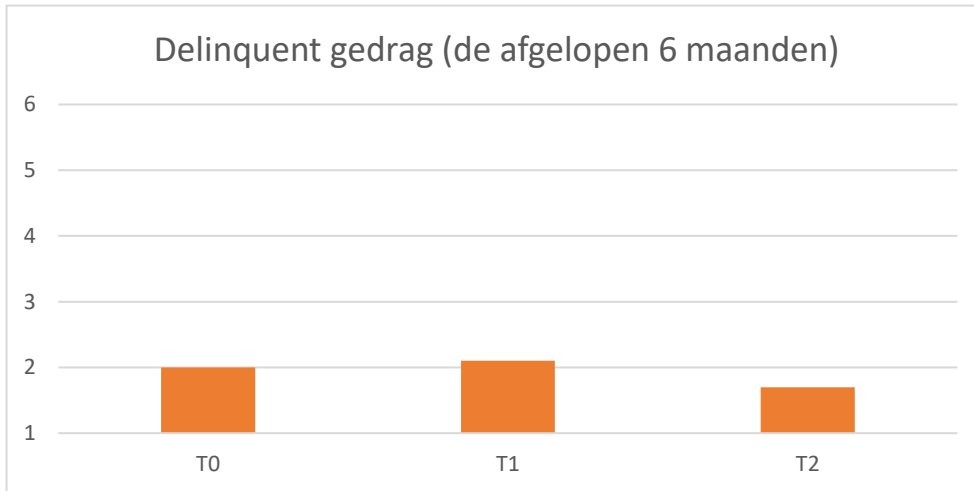

Bovenstaande grafiek laat een kleine toename zien van de mate waarin de drie basisbehoeften (autonomie, verbondenheid en competentie) van de jongeren zijn voldaan. Met andere woorden: de jongeren ervaren iets meer autonomie, verbondenheid en competentie, waardoor de psychologische behoefte aan deze waarden wat meer wordt vervuld. Het verschil is echter klein. Omdat voldoening van deze behoeften gerelateerd is aan een sterker psychologisch welzijn, kan dit een teken zijn van een positieve ontwikkeling over het psychologisch welzijn van de jongeren.

13

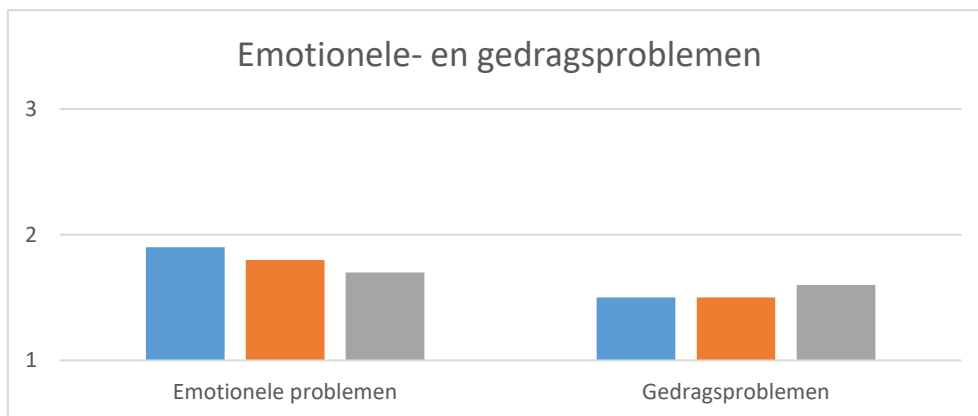

De jongeren geven zes maanden na de start van het mentorproject (T1) aan iets meer steun te ervaren van familie, vrienden of partner vergeleken met vlak na de start van het mentorproject (T0). Op het laatste meetmoment (T2) neemt deze waarde weer iets af.

Aan de trend hierboven is te zien dat de mate van delinquent gedrag in de afgelopen 6 maanden iets daalde gedurende de mentoring. Op de vraag hoe vaak de jongeren de afgelopen 6 maanden criminele gedragingen vertoonden, zoals winkeldiefstal, spijbelen van school, verkoop van illegale drugs, konden de jongeren kiezen voor 1 = nooit, tot 6 = tien of meer keer. Zes maanden na de start (T1) gaven de jongeren aan iets meer delinquent gedrag te vertonen, maar één jaar na de start van het project is deze waarde lager in vergelijking met meetmoment één (T0). De vier gedragingen die de jongeren het meest vertoonden zijn liegen tegen ouders, spijbelen van school, wegllopen van huis en 's nachts wegblijven, en worden geschorst/weggestuurd van school.

14

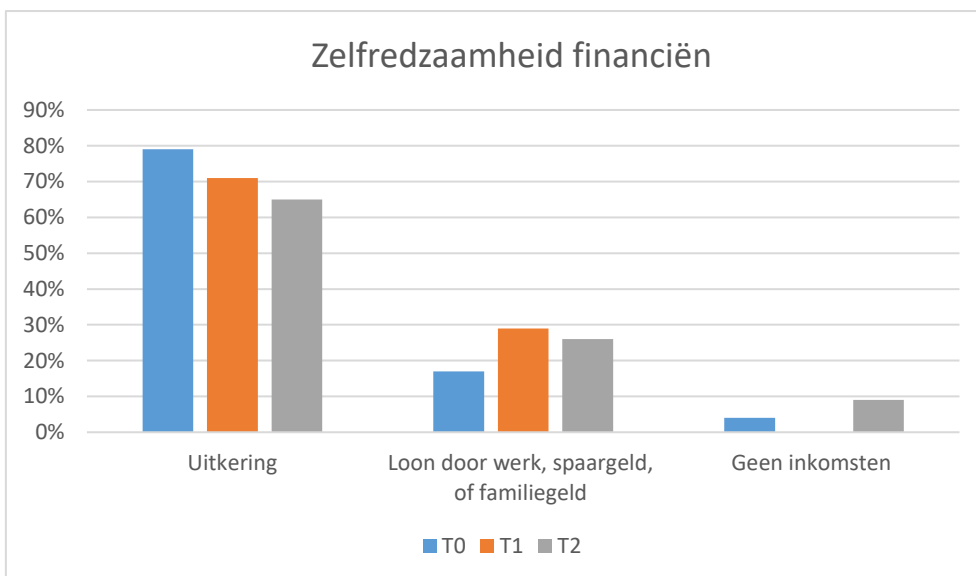

Gedurende het mentorproject lijkt de mate van ervaren emotionele problemen onder de bevroagde jongeren iets te zijn gedaald: vlak na de start van het mentorproject (T0) is de gemiddelde waarde 1,9. Een jaar na het mentorproject (T2) is dit 1,7. Op een schaal van 1 tot 3 geldt hier dat hoe hoger de waarde, hoe sterker de jongeren emotionele problemen ervaren.

In tegenstelling tot emotionele problemen lijken de jongeren één jaar na de start van het mentorproject (T2) iets meer gedragsproblemen te hebben in vergelijking met het eerste (T0) en tweede (T1) meetmoment, al is het verschil erg klein. Deze kleine toename zou kunnen komen, doordat de jongeren gedurende het mentorproject meer inzicht hebben verkregen in hun problematiek, en dus eerder bepaalde problemen herkennen.

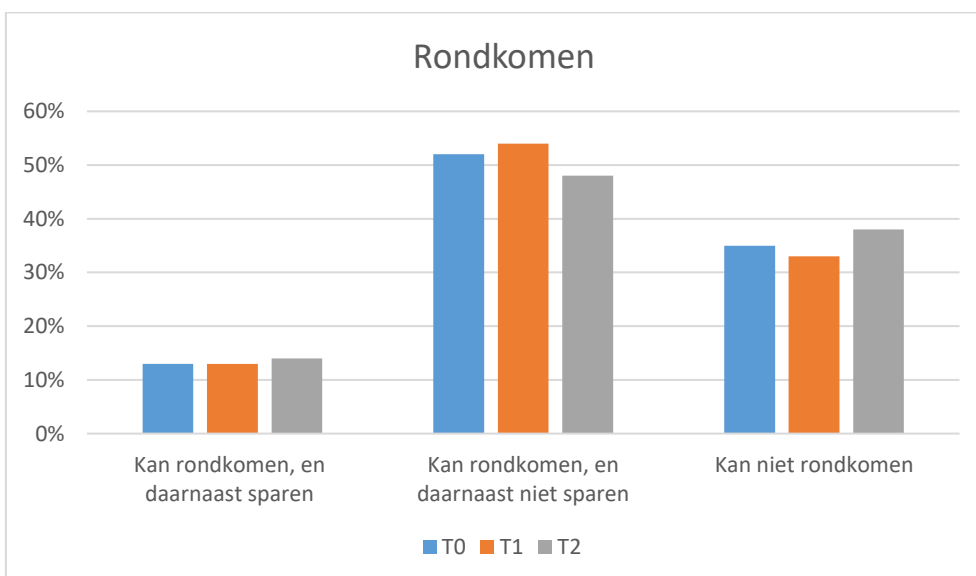
3.2 Zelfredzaamheid financiën

De volgende grafieken geven de financiële situatie van de jongeren gedurende de mentoring weer.

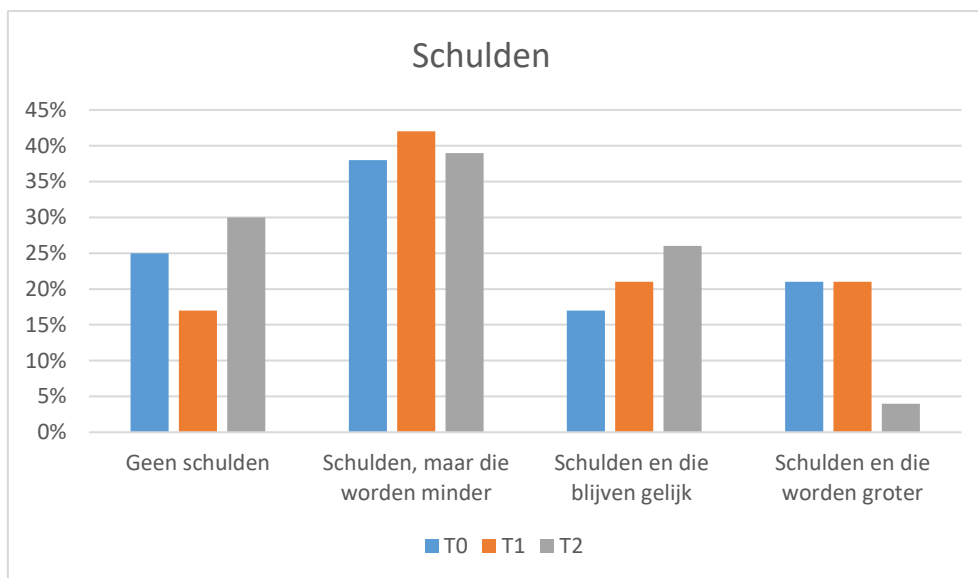
15

Het percentage jongeren dat aangeeft inkomensafhankelijk te zijn van een uitkering daalde gedurende de mentoring duidelijk. Vlak na de start van het mentorproject (T0) had 79% een uitkering, en één jaar na de start (T2) was dit 65%. Het percentage jongeren dat loon ontving door werk, spaargeld of familieged steeg daarnaast over het algemeen van 17% op het eerste meetmoment (T0) naar 26% op het derde meetmoment (T2). Verder is ook het percentage jongeren dat aangeeft geen inkomsten te hebben lichtelijk gestegen van 4% vlak na de start van de mentoring naar 9% één jaar na de mentoring.

Het percentage jongeren dat aangeeft rond te kunnen komen en daarnaast ook te kunnen sparen is redelijk consistent gebleven gedurende de mentoring. De trend in het percentage jongeren dat aangeeft níet te kunnen sparen, is over het algemeen lichtelijk gedaald met

52% op het eerste meetmoment (T0), en 48% op het laatste meetmoment (T2). Dit verschil is echter klein. Het percentage jongeren dat aangeeft niet rond te kunnen komen, groeide tussen het eerste meetmoment (T0) en het laatste meetmoment (T2) met 3%.

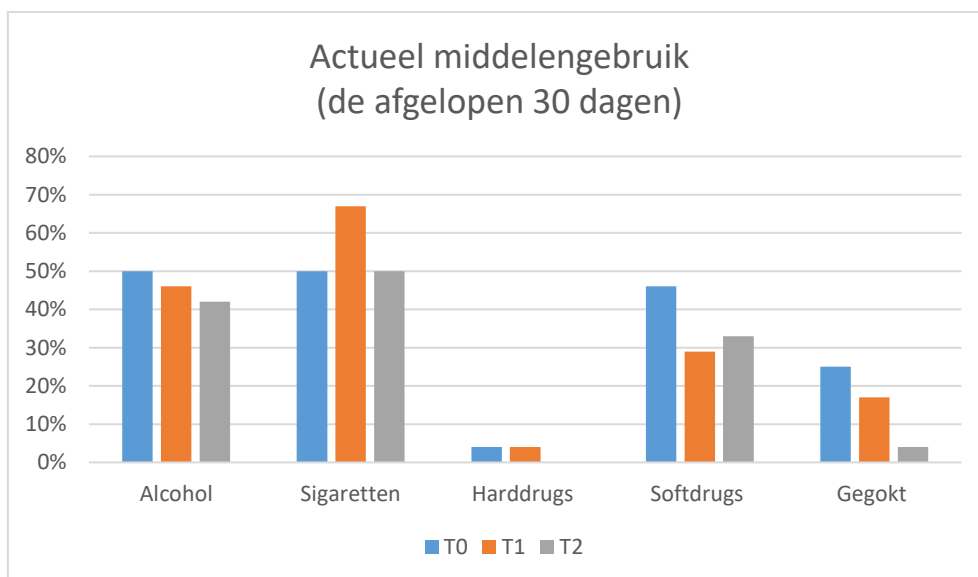

16

Het percentage jongeren dat aangeeft geen schulden te hebben, groeide gedurende het mentorproject met 5%. De trend van jongeren die aangeven schulden te hebben die minder worden, bleef redelijk consistent. Wel opvallend is dat het percentage jongeren met schulden die gelijk blijven duidelijk steeg, en tegelijkertijd ook het percentage jongeren met schulden die groter worden daalde. Het lijkt er dus op dat de periode van mentoring een remmend effect heeft op de groei van de schulden van jongeren.

3.3 Middelengebruik en gokken

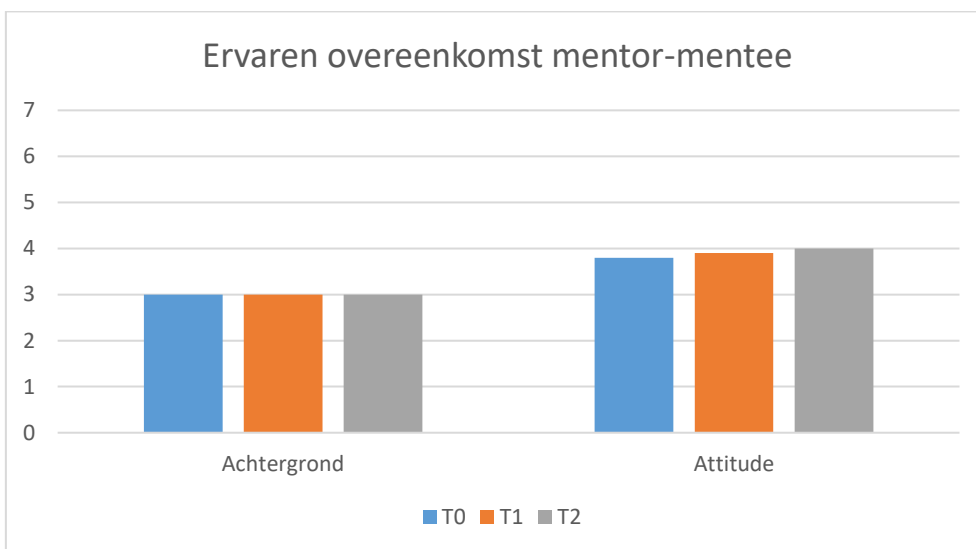
In de volgende grafiek geven we de ontwikkeling van middelengebruik en gokken van de jongeren gedurende de mentoring weer. Het gaat hierbij om actueel middelengebruik en gokken in de afgelopen 30 dagen.

Aan het actueel middelengebruik is te zien dat het gebruik van alcohol gedurende de mentoring afnam: het percentage dat aangeeft de afgelopen 30 dagen alcohol te hebben gebruikt, daalde van 50% naar 42%. Ook gokken en het gebruik van softdrugs onder de jongeren is duidelijk gedaald.

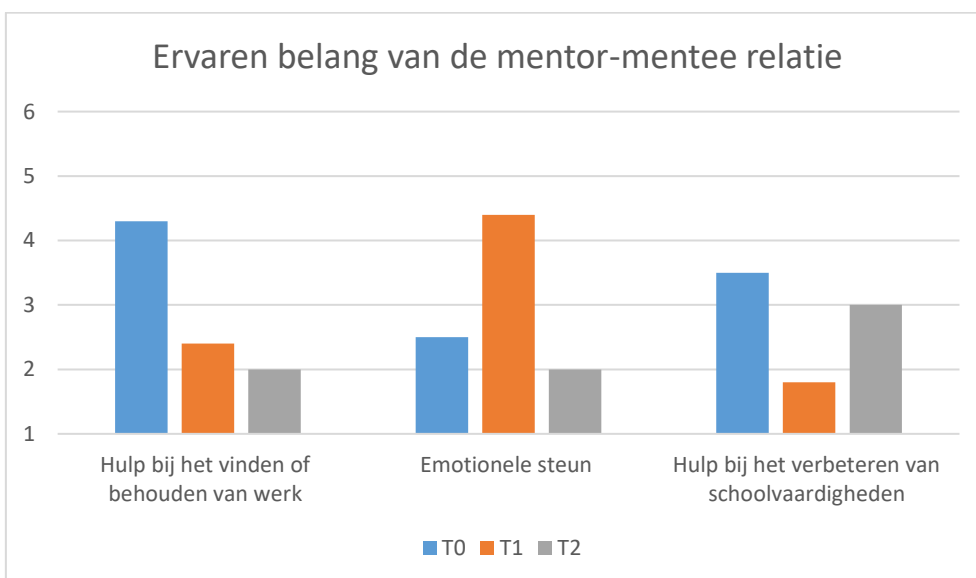
3.4 Relatiekwaliteit mentor-mentee

In de volgende grafieken geven trends weer die specifiek gaan over de relatie tussen de mentor en de jongere, ofwel de mentor-mentee relatie.

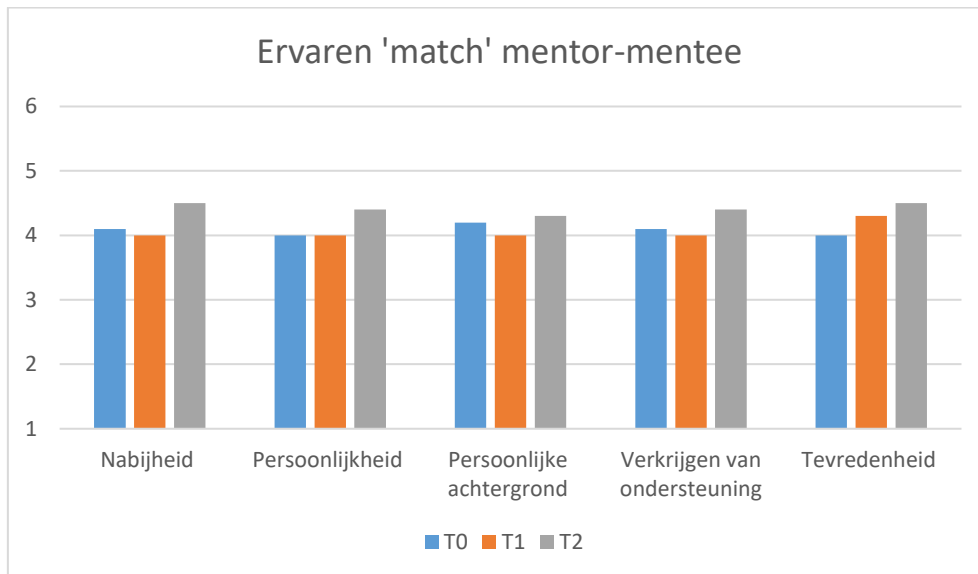

17

Op een schaal van 1 = helemaal geen ervaren overeenkomst, en 7 = heel sterk ervaren overeenkomst met de mentor, is de gemiddelde waarde van de bevroagde jongeren gedurende het mentorproject 3 voor 'achtergrond'. Er lijkt geen af- of toename te zijn in ervaren overeenkomst van achtergrond tussen mentor en jongere. De ervaren overeenkomst van 'attitude' lijkt iets toe te nemen gedurende het mentorproject, al is dit minimaal.

De jongeren gaven op een schaal van 1 = helemaal mee oneens, tot 6 = helemaal mee eens aan welke factoren voor hen belangrijk waren in de mentorrelatie. De trend suggereert dat 'hulp bij het vinden of behouden van werk' gedurende het mentorproject minder belangrijk wordt gevonden. Op het eerste meetmoment vlak na de start van het project (T0) wordt dit element relatief belangrijk geacht, terwijl dit één jaar na de start (T2) niet meer zo lijkt te zijn. Emotionele steun wordt vooral zes maanden na de start (T1) van de mentoring belangrijk gevonden.

18

Een hogere score van 6 duidt hier op een sterkere ervaren 'match' tussen mentor en jongere, naar inschatting van de jongeren. Deze resultaten laten zien dat de ervaren match in nabijheid, persoonlijkheid, het verkrijgen van ondersteuning en tevredenheid gedurende het mentorproject iets toenam. Dit verschil is echter wel klein. De ervaren match in persoonlijke achtergrond met de mentor is gedurende de mentoring ongeveer constant gebleven.

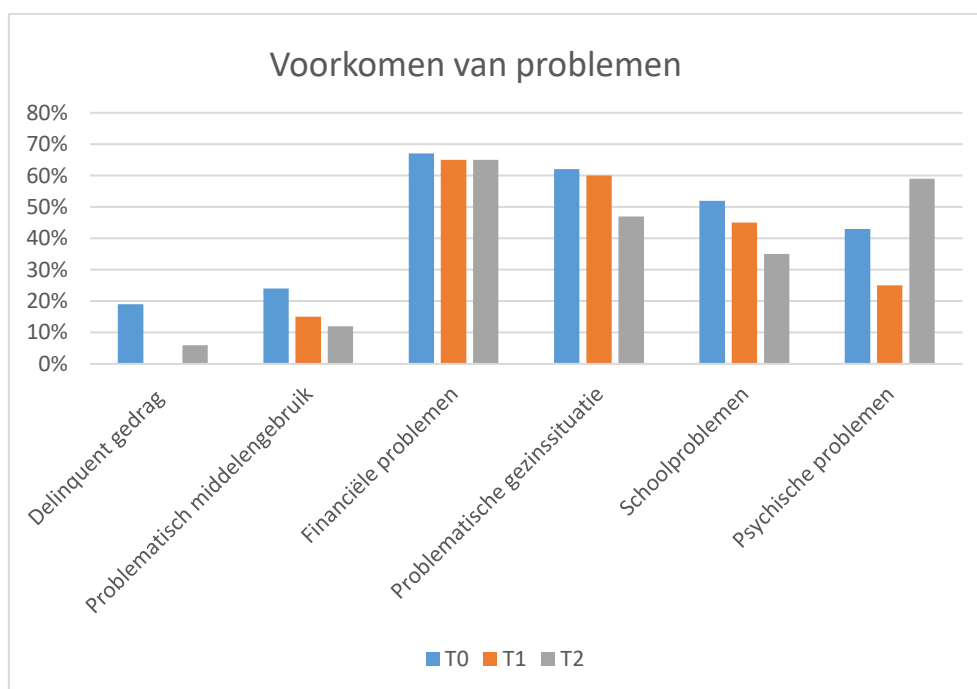
4 Resultaten ‘Douwers’

De volgende grafieken bevatten de resultaten van de ‘Douwers’, ofwel de mentoren. Deze resultaten geven weer hoe de mentoren vlak na de start van het mentorproject (T0) aankijken tegen de problematiek van de jongere die zij begeleiden, in welke mate zij gedurende de mentoring inschatten invloed te hebben op de jongere, en hoe zij gedurende de mentoring de mentor-mentee relatie ervaren. De trendweergave reflecteert dus ervaren invloed van mentoring en kwaliteit van de mentor-mentee relatie naar inschatting van de mentor. Zoals bij de resultaten van de jongeren voerden we ook hier geen statistische toetsen uit, maar is er slechts een beschrijven gegeven van de ontwikkeling door de tijd. Hoewel er soms wordt gesproken van ‘groei’ of ‘afname’ kan er dus geen uitspraak worden gedaan over de statistische significantie van verschillen.

4.1 Ervaren problematiek van de jongeren

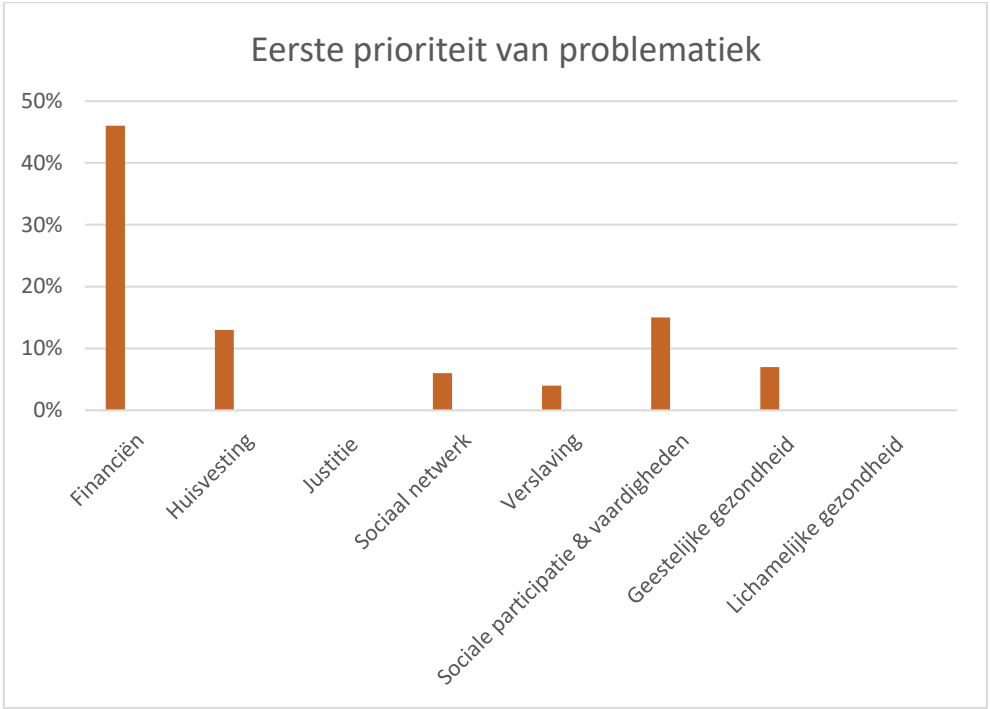
In de volgende grafiek is te zien in hoeverre de mentoren inschatten dat er bij de jongere sprake is van problemen op verschillende gebieden, zoals op het gebied van financiën. De gegevens zijn van de 21 mentoren die aan alle drie de meetmomenten hebben meegedaan (T0, T1, T2). Daarnaast is in drie grafieken weergegeven in hoeverre de mentoren per gebied van problematiek inschatten dat deze prioriteit heeft in de begeleiding van de jongeren. Per gebied gaven mentoren aan of deze ‘eerste prioriteit’, ‘tweede prioriteit’, of ‘derde prioriteit’ heeft. Deze gegevens vroegen we op het eerste meetmoment vlak na de start van het mentorproject uit (T0). Hier namen 54 mentoren aan deel.

19

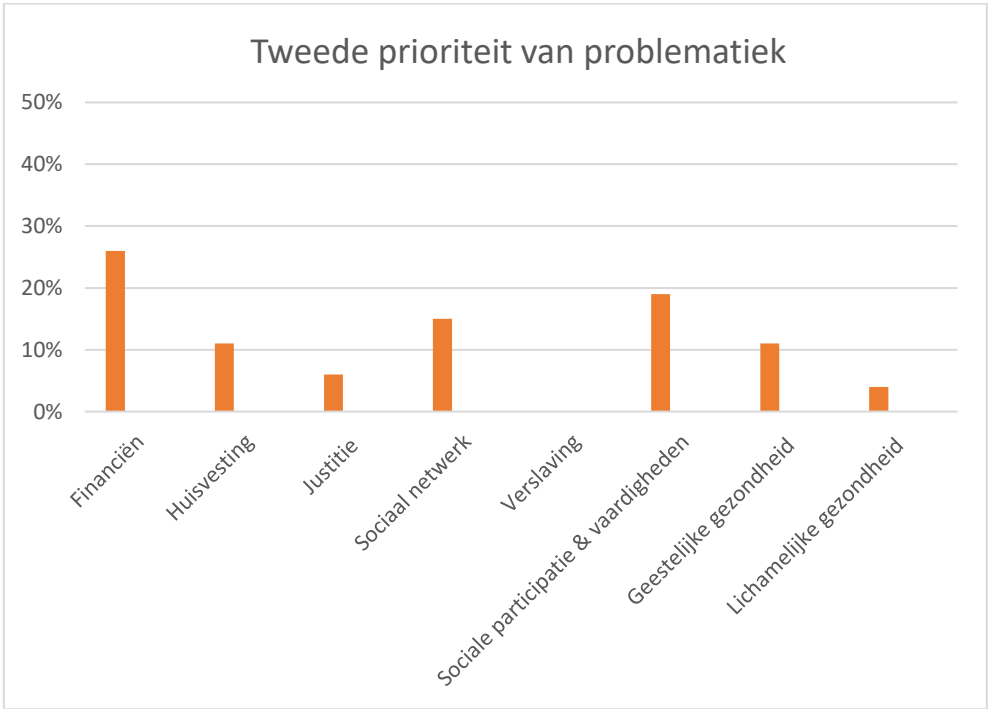

Naar inschatting van de mentoren lijken problemen rondom financiën, gezinssituatie en school het meeste voor te komen onder de jongeren. Het percentage mentoren dat aangeeft dat de jongere die zij begeleiden problemen heeft rondom middelengebruik, gezinssituatie en school lijkt te zijn gedaald gedurende de mentoring. Dit kan een indicator zijn van dat problemen binnen deze gebieden zich minder hebben voorgedaan. Er is een stijging te zien in het percentage mentoren dat aangeeft dat psychische problemen veel voorkomen bij de jongere die zij begeleiden. Het is mogelijk dat dit komt doordat de mentoren de jongeren

gedurende het mentorproject beter zijn gaan leren kennen, waardoor meer er meer wordt
gepraat over problematiek op dit gebied.

20

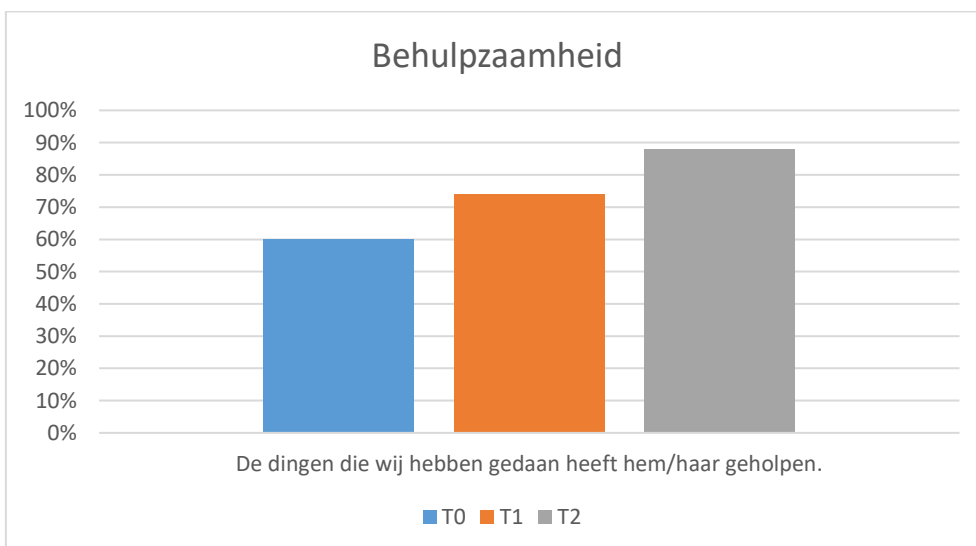

21

De meeste mentoren (46%) geven aan dat in het ondersteunen/begeleiden van de jongere de eerste prioriteit ligt bij problematiek rondom financiën, en dat begeleiding op dit gebied dus de meeste aandacht behoeft. Daarnaast geeft 15% aan dat problematiek binnen sociale participatie en vaardigheden de meeste aandacht behoeft. Samen met het sociale netwerk worden deze twee domeinen ook het meest genoemd als tweede prioriteit.

4.2 Ervaren invloed van mentor op mentee

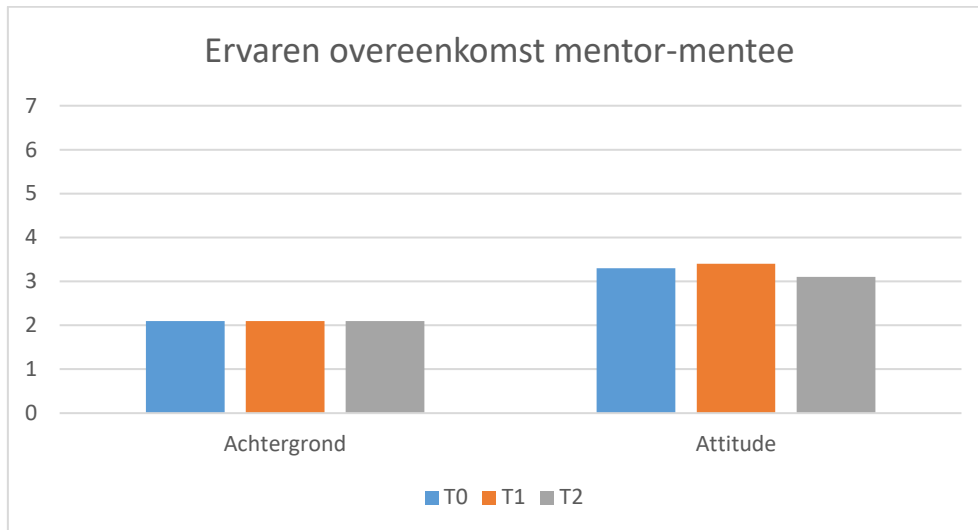
De volgende grafiek betreft de ervaren invloed van de mentor op de jongere, naar inschatting van de mentor. Er is te zien in welke mate de mentoren gedurende het mentorproject behulpzaam waren. De gegevens zijn van de 21 mentoren die aan alle drie de meetmomenten hebben meegedaan (T0, T1, T2).

Het percentage mentoren dat het idee heeft dat de dingen die hij/zij met de jongere heeft gedaan hem/haar hielpen, lijkt gedurende het mentorproject te zijn gegroeid. Van de 21 mentoren die aan alle drie de meetmomenten meededen, heeft vlak na de start van het mentorproject (T0) 60% het idee te hebben geholpen. Een half jaar na de start (T1) is dit gegroeid naar 74%, en één jaar na de start bedraagt dit 88%.

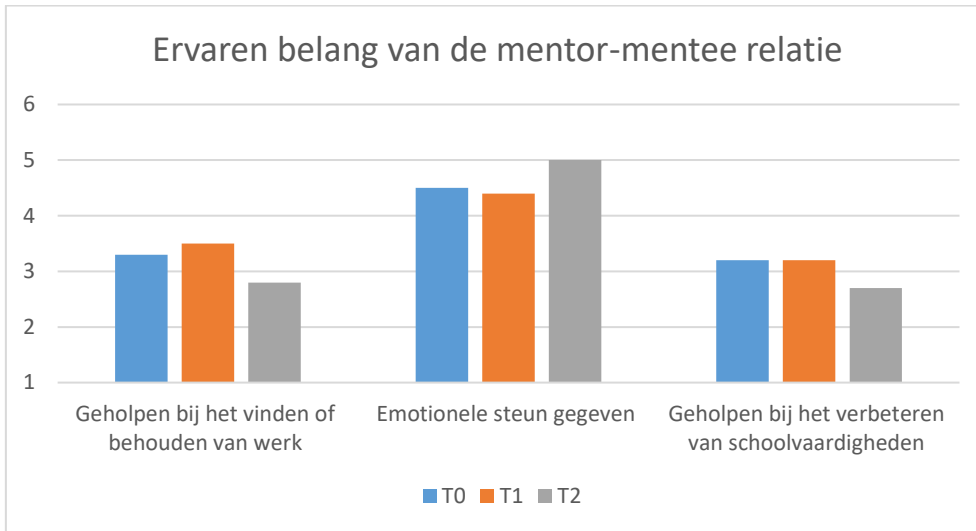
4.3 Relatiekwaliteit mentor-mentee

In de volgende grafieken geven we de resultaten van een aantal variabelen weer die een indicatie kunnen geven van de kwaliteit van de relatie tussen mentor en jongere, zoals de ervaren overeenkomst tussen mentor en jongere en het ervaren belang van de mentorrelatie. De resultaten zijn van de 21 mentoren die aan alle drie de meetmomenten meededen; vlak na de start (T0), zes maanden na de start (T1), en één jaar na de start van het mentorproject (T2).

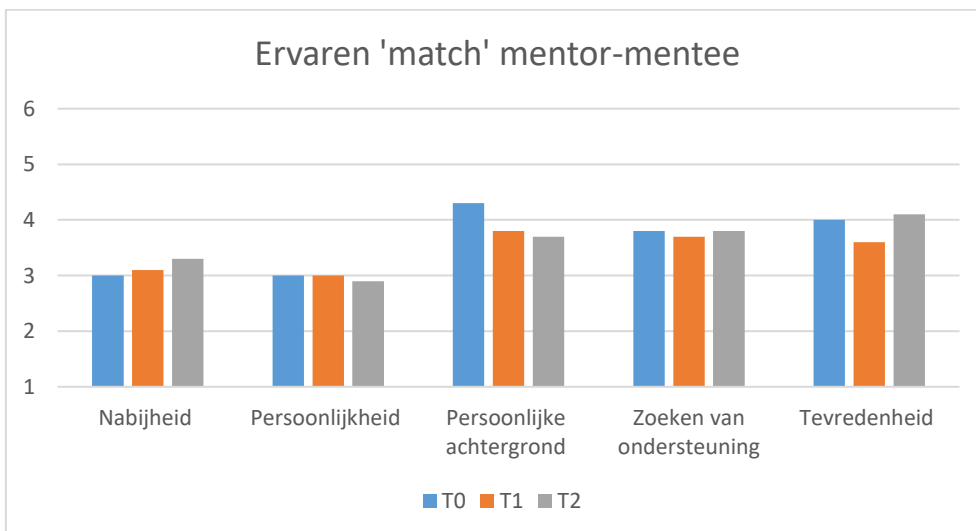
22

Op een schaal van 1 = helemaal geen ervaren overeenkomst, en 7 = heel sterk ervaren overeenkomst met de jongere, is de gemiddelde waarde van de bevroagde mentoren gedurende het mentorproject 2,1 voor 'achtergrond'. Dit duidt op een relatief lage ervaren overeenkomst wat betreft achtergrond, die gedurende het mentorproject constant blijft. De ervaren overeenkomst van 'attitude' ligt iets hoger. Deze lijkt iets af te nemen gedurende het mentorproject, maar dit verschil is klein.

Op de vraag in hoeverre de mentoren bovenstaande kenmerken als belangrijk ervaren in de relatie met de jongere, wordt 'emotionele steun' het meest aangeduid als belangrijk. Dit lijkt ook toe te nemen gedurende het mentorproject. Opvallend is dat 'hulp bij het vinden of behouden van werk' en 'hulp bij het verbeteren van schoolvaardigheden' juist in belang afnam gedurende de mentoring. Dit kan een indicator zijn voor het minder voorkomen van problemen betreft werk en schoolvaardigheden. Het kan ook zo zijn dat de mentoren tot de conclusie kwamen dat ondersteuning op deze gebieden weinig zin had, en zich daardoor op andere problematiek richtten.

23

Een hogere score van 6 duidt hier op een sterkere ervaren 'match' tussen mentor en jongere, naar inschatting van de mentoren. De resultaten laten zien dat de ervaren nabijheid van mentor en jongere gedurende het mentorproject iets toenam, en dat ervaren match in persoonlijke achtergrond iets lijkt afgenomen. De overige kenmerken van match in persoonlijkheid en het zoeken van ondersteuning bleven ongeveer constant.

5 Conclusie en discussie

In dit rapport brachten we de persoonlijke ontwikkeling van jongeren en de voortgang van de mentor-mentee relatie tijdens een periode van mentoring door Rotterdamse Douwers in kaart. Het doel hiervan is de gemeente Rotterdam inzicht geven in de mate waarin deze vorm van mentoring kan worden ingezet voor het ondersteunen en begeleiden van kwetsbare jongeren in Rotterdam.

Vanwege het ontbreken van een controlegroep en een relatief kleine groep respondenten die deelnamen aan alle drie de meetmomenten (vlak na de start van het mentorproject, zes maanden na de start, en één jaar na de start), kan er enkel uitspraak worden gedaan van een observatie van ontwikkeling over de tijd. We toetsten niet statistisch of een afname van bijvoorbeeld middelengebruik onder de jongeren significant was. Het is daarom niet mogelijk om de ontwikkeling van de jongeren gedurende het mentorproject daadwerkelijk te koppelen aan de mentoring. Daarnaast is er mogelijk sprake van zelfselectie waarbij jongeren en mentoren bij wie de mentoring goed verliep wellicht vaker mee bleven doen met het invullen van de vragenlijsten, dan andere jongeren en mentoren. De resultaten kunnen daarom slechts een indicatie geven van de mogelijke invloed van mentoring, en op deze manier inzicht geven in de potentie van mentoring als middel voor het vergroten van zelfredzaamheid van kwetsbare jongeren in Rotterdam.

Gedurende het mentorproject lijken een aantal kernwaarden positief te zijn veranderd. Zo lijkt de behoefte van een aantal basisbehoeften (autonomie, verbondenheid en competentie) iets meer te zijn vervuld gedurende het mentorproject. Ook geven de jongeren gedurende de mentoring aan iets minder emotionele problemen te ervaren. Dit kan een teken zijn van een sterkere (emotionele) zelfredzaamheid. Daarnaast suggereren de resultaten dat de jongeren gedurende de mentoring meer zelfredzaam worden op het gebied van financiën en middelengebruik. Dit is onder andere te zien aan het dalende percentage jongeren dat aangeeft inkomensafhankelijk te zijn van een uitkering, en het groeiende percentage dat aangeeft loon te ontvangen. Ook is de groei van schulden onder de jongeren gedurende de mentoring geremd. Het percentage jongeren dat de afgelopen 30 dagen gokte, en alcohol en/of softdrugs gebruikte, daalde. Hoewel er geen harde uitspraken gedaan kunnen worden of deze ontwikkelingen in gang zijn gezet door de begeleiding van de mentor, laten deze resultaten wel zien dat een periode van begeleiding gepaard gaat met een positieve ontwikkeling van de jongeren.

24

Ook zijn er een aantal kernwaarden van de jongeren die gedurende de periode van mentoring niet lijken te zijn veranderd. Dit geldt onder andere voor eigenwaarde, gedragsproblemen, sociale vaardigheden, en ervaren sociale steun. Op deze gebieden kan niet worden gesproken van een positieve of negatieve ontwikkeling tijdens het mentorproject.

Wat betreft de kwaliteit van de mentor-mentee relatie lijken zowel de jongeren als de mentoren meer overeenkomst te ervaren op het gebied van attitude dan op het gebied van achtergrond, welke relatief laag is. Hulp bij het vinden van werk of verbeteren van schoolvaardigheden lijkt vooral in het begin van het mentortraject een belangrijk aspect van de begeleiding. Naarmate de mentoring vordert, neemt het belang van emotionele steun toe. Wat verder opvalt, is dat de mentoren in toenemende mate aangeven het idee te hebben dat zij de jongeren helpen met de dingen die zij samen doen.

Ook is gedurende de mentoring de ervaren 'match' tussen mentor en mentee naar inschatting van zowel de jongeren als de mentoren op verschillende gebieden toegenomen. Zo geven de jongeren en mentoren aan meer op hun mentor aan te sluiten op het gebied van nabijheid en persoonlijkheid. De jongeren ervaren daarnaast dat zij in toenemende mate aansluiten op hun mentor bij het verkrijgen van steun. Deze resultaten laten zien dat de ondersteunende en begeleidende rol van de mentor gepaard gaat met een vermindering

Onderzoek
naar welzijn,
zorg &
verslaving

van problematiek onder de jongeren. Dit suggereert dat mentoring hier een positieve rol in speelde.

Bovengenoemde conclusies laten zien dat het inzetten van mentoren ter ondersteuning en begeleiding van kwetsbare jongeren, met als doel het vergroten van hun zelfredzaamheid en draagkracht, een passende maatregel kan zijn. Hoewel dit een kleine studie was met een beperkte zeggingskracht, wijzen de resultaten op een mogelijk positieve invloed van mentoring op verschillende gebieden van zelfredzaamheid van de jongeren.

6 Referenties

Chen, B., Vansteenkiste, M., Beyers, W., Boone, L., Deci, E. L., Van der Kaap-Deeder, J., Duriez, B., Lens, W., Matos, L., Mouratidis, A., Ryan, R. M., Sheldon, M. K., Soenens, B., Van Petegem, S., & Verstuyf, J. (2015). Basic psychological need satisfaction, need frustration, and need strength across four cultures. *Motivation and Emotion, 39*(2), 216–236.

DuBois, D. L., Holloway, B. E., Valentine, J. C., & Cooper, H. (2002). Effectiveness of mentoring programs for youth: A meta-analytic review. *American Journal of Community Psychology, 30*(2), 157-197.

Eby, L. T., Allen, T. D., Evans, S. C., Ng, T., & DuBois, D. L. (2008). Does mentoring matter? A multidisciplinary meta-analysis comparing mentored and non-mentored individuals. *Journal of Vocational Behaviour, 72*(2), 254-267.

Goodman, R. (1997). The Strengths and Difficulties Questionnaire: a research note. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 38*(5), 581-586.

Karcher, M. J., Nakkula, M. J., & Harris, J. (2005). Developmental mentoring match characteristics: Correspondence between mentors' and mentees' assessments of relationship quality. *Journal of Primary Prevention, 26*(2), 93-110.

McCroskey, J. C., Richmond, V. P., & Daly, J. A. (1975). The development of a measure of perceived homophily in interpersonal communication. *Human Communication Research, 1*(4), 323-332.

Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Vos, M., Pot, H., & Dotinga, A. (2012) *Met mentoring naar de TOP! Toekomst, Ontwikkelen en Perspectief. Evaluatieonderzoek Stimulering Mentorprojecten*. Groningen: Instituut voor integratie en sociale weerbaarheid.

Zimet, G. D., Dahlem, N. W., Zimet, S. G., & Farley, G. K. (1988). The multidimensional scale of perceived social support. *Journal of Personality Assessment, 52*(1), 30-41.